

XALQARO NORDIK UNIVERSITETI

**«O‘ZBEKISTON — 2030” STRATEGIYASINI
AMALGA OSHIRISH YO‘NALISHLARI VA
ISTIQBOLLARI YOSHLAR NIGOHIDA»
MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-
AMALIY KONFERENSIYA**

Toshkent – 2024

V SHUBA

<i>Raxmonova Z.R. Umumiy o'rta ta'lim maktablarida musiqa darslarini o'tkazishda o'zbek xalq cholg'ularini o'rgatish uslubiyoti (boshlang'ich sinflar misolida)...</i>	391
<i>Abdumannobova M. Insonning ruhiy rivojlanishida munosabatlar ta'siri va ularni takomillashtirish zarurati.....</i>	395
<i>Mamayusupova G.F. Yoshlarni zamonaviy kasblar va chet tillariga o'qitish tizimini yaratish.....</i>	398
<i>Ahmatqulova Sh.B. O'rta yoshlilar psixologiyasi: sabab va yechimlar</i>	401
<i>Akromova N.R. Ontogenez psixologiyasi vazifasi va ahamiyati.....</i>	403
<i>Raxmatqulova G., Yunusova N. Ma'naviy tarbiya – taraqqiyot poydevori.....</i>	405
<i>Mullajanova X.Y. Ma'naviy merosning tarixiy ahamiyati va barkamol yoshlarni tarbiyalashdagi o'rni.....</i>	408
<i>Kobiljonova J.J. "Uzbekistan-2030" strategy implementation of directions and perspectives on strategy from the youth's point of view</i>	412
<i>Qobilova M.S. Konstitutsiya yoshlarda siyosiy madaniyatning shakllanishida muhim ahamiyat kasb etadi.....</i>	416
<i>Feruz M.X. Yoshlarga oid davlat siyosati – yoshlar salohiyatini oshirishdagi muhim vosita.....</i>	419
<i>Sardor K.N. Temuriyzoda Shohruh Mirzo hukumronligi davrida temuriylar saltanatida aholi salomatligini ta'minlash bo'yicha tabobat maktablarining faoliyati.....</i>	424
<i>To'xtayeva D.Sh. Madaniyat sohasidagi islohotlar bilan kelajakka nazar</i>	427
<i>Sultanova Z.I. Yuksak ma'naviyatli avlod-uchinchi renessans bunyodkorlari...</i>	430
<i>Mustafoyeva S.S. Yoshlarga oid davlat siyosatida ma'naviyat va ma'rifat masalalari.....</i>	432
<i>Qudratullayeva E. Yoshlarga oid davlat siyosati, ma'naviy taraqqiyotni ta'minlash va madaniyat sohasini yangi bosqichga olib chiqish bo'yicha islohotlar.....</i>	435
<i>Nadjimova N.A. Raising the spiritual thinking of the young generation the role of music education.....</i>	438
<i>Mirzayeva M.M. Globallashuv jarayonida yoshlarda mafkuraviy immunitetni kuchaytirish zaruriyati.....</i>	441
<i>Мелихонов Б. Социально-психологические детерминанты воспитания молодежи</i>	444
<i>Melixonov B. Socio-psychological features of youth education based on national values.....</i>	445

<i>Karabayeva M.T.</i> Til va nutq madaniyat ko'zgasida	450
<i>Axmedova M.A.</i> Gender yondashuv asosida o'smir yoshdagi o'quvchilarni badiiy-estetik rivojlantirishning pedagogik-psixologik imkoniyatlari	453
<i>Axmedova M.M.</i> Folklor janrlarining pragmatik belgilari hikoya aspektida.....	458
<i>Ochilov A.S.</i> O'smirlar psixoenergetikasi muammosini o'rganish va uni rivojlantirishning nazariy asoslarini tahlil qilish.....	461
<i>Тошматова М.К.</i> Феномен Новый Узбекистан – решающий фактор развития	466

4. "O'zbekistonda ilmiy-amaliy tadqiqotlar" mavzusidagi Respublika 18-KO'P tarmoqli ilmiy masofaviy onlayn konferensiya materiallari. 2020. Toshkent. Musiqa va Hayot. 15-qism.
5. Mirziyoev SH. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. – Toshkent: O'zbekiston. 2016. – 59 b.
6. Karimov I.A. Barkamol avlod – O'zbekiston taraqqiyoti poydevori. – Toshkent: O'zbekiston, 1997, – 23 b.
7. <http://manaviyat.uz/>

GLOBALLASHUV JARAYONIDA YOSHLARDA MAFKURAVIY IMMUNITETNI KUCHAYTIRISH ZARURIYATI

Mirzayeva (Xikmatova) Madinabonu Ma'murjon qizi¹

*¹O'zbekiston Milliy universiteti
Ijtimoiy fanlar fakulteti
dilnozaxusanova092@gmail.com*

Annotatsiya: Bugungi globallashuv davrida hayot tarzi tobora murakkab jarayonga aylanib bormoqda. Axborot manbalari ham kundan kunga yangilanib soat-daqiqa sayin o'zgarib ketmoqda. 1 soat oldin olgan ma'lumotimiz keyingi daqiqalarga to'g'ri kelmayapti. Bundan holatlarda bizga albatta kuchli mafkuraviy immunitet yordam beradi va uni bevosita yoshlar ongiga vaksinatsiya qilish orqali biz turli xil g'oyaviy xurujlardan qutqarib qolishimiz mumkin. Bugungi maqolamda shu va boshqa masalalar haqida atroflicha fikr boradi.

Kalit so'zlar: globallashuv, zamon, ma'naviyat, yoshlar, Vatan, Prezident, mafkura, mafkuraviy-immunitet, xalq, mustaqillik.

Hozirgi davrda insoniyat rivojlanishining asosiy xususiyatlaridan biri bu globallashuv jarayonining kuchayib borishidir. Bizga ma'lumki, turli ko'rinish va shakllardagi ma'naviy tahdidlar, asosan, yoshlarga qaratilmoqda. Albatta, buning asosiy sababi yoshlarning jamiyatdagi eng faol qatlam ekani, turli g'oyalar, ta'sirlarga beriluvchanligi bilan izohlanadi. Ayni paytda, yoshlar ongini zabt etish har qanday mafkuraviy kuch uchun strategik ahamiyatga ega. Zero, mamlakatning istiqboli aynan yoshlarning ehtiyoji, manfaatlari va ulardan kelib chiquvchi maqsadlari bilan belgilanadi. Shuning uchun ham birinchi Prezidentimiz I.A.Karimov: "Bunday tajovuzkorona harakatlar bizlar uchun mutlaqo begona mafkura va dunyoqarashni avvalo beg'ubor yoshlarimizning qalbi va ongiga singdirishga qaratilgani bilan ayniqsa xatarlidir"[1], - deb ta'kidlaydi.

Umumiy ma'noda, globallashuv bu zamonaviy ilmiy texnika taraqqiyoti asosida, texnika, texnologiyalar hamda xalqlar orasida aloqalarning rivojlanishi

negizida butun jahonda yagona siyosiy, iqtisodiy makonning shakllanish jarayonidir.

Ma'lumki, har qanday jamiyatda yoshlar qatlami muhim o'rin tutadi. Shuning uchun yoshlar qatlami falsafa, tarix, siyosatshunoslik, sotsiologiya, axloqshunoslik, estetika, antropologiya, tibbiyot, huquqshunoslik, pedagogika, demografiya va boshqa fanlarning tadqiqot obyekti hisoblanadi. Hozirgi davrda yoshlarning dunyo miqyosida ma'naviy-mafkuraviy xurujlarning obyektiga aylanib qolishi sabablarini bilish uchun, eng avvalo, ularning jamiyat sotsial strukturasi tutgan o'rni, "yoshlar" kategoriyasining ijtimoiy-falsafiy mazmunini aniqlash muhim metodologik ahamiyatga ega.

Zero, birinchi Prezidentimiz Islom Karimov ta'kidlaganidek, "globallashuv" atamasi bugungi kunda ilmiy-falsafiy, hayotiy tushuncha sifatida juda keng ma'noni anglatishini ta'kidlash lozim. Umumiy nuqtai nazardan qaraganda, bu jarayon mutlaqo yangicha ma'no – mazmundagi xo'jalik, ijtimoiy-siyosiy, tabiiy-biologik global muhitning shakllanishi va shu bilan birga, mavjud milliy va mintaqaviy muammolarning jahon miqyosidagi muammolarga aylanib borishini ifoda etmoqda".

Bu jarayon mintaqalar, inson va jamiyat faoliyatining ko'pgina sohalarini qamrab olmoqdaki, ongli ravishda uning siyosiy oqibatlari keyingi o'ringa surilib, asosan iqtisodiy jarayon tarzida talqin qilinmoqda. "Ayni paytda hayot haqiqati shuni ko'rsatadiki, - deb yozadi I.A.Karimov, - har qanday taraqqiyot mahsulidan ikki xil maqsadda – ezgulik va yovuzlik yo'lida foydalanish mumkin. Agarki bashariyat tarixini, uning tafakkur rivojini tadrijiy ravishda ko'zdan kechiradigan bo'lsak, hayotda insonni kamolotga, yuksak marralarga chorlaydigan ezgu g'oya va ta'limotlar bilan yovuz va zararli g'oyalar o'rtasida azaldan kurash mavjud bo'lib kelganini va bu kurash bugun ham davom etayotganini ko'ramiz"[1].

Globalashuv jarayoni boshqa jihatdan insonga mafkuraviy-ma'naviy tahdid o'tkazishning o'tkir quroliga aylanib bormoqda, bu tahdid inson erkinligini bo'g'ish, fikriy mutelikni qo'llab-quvvatlash; turli-tuman jozibador shiorlar orqali uning ruhiyatiga mafkuraviy, g'oyaviy va informatsion xurujlar ko'rinishida daxl qilmoqda, xalqlarning milliy va diniy ildizlariga xavf solmoqda, eng xavfli, yot g'oya va zararli qarash-larni yoshlar qalbi va ongiga singdirishga urinmoqda. "Nega deganda, in-soniyatning ko'p ming yillik tajribasi shundan dalolat beradiki, dunyodagi zo'ravon va tajovuzkor kuchlar qaysi bir xalq yoki mamlakatni o'ziga tobe qilib, bo'ysundirmoqchi, uning boyligini egallamoqchi bo'lsa, avvalambor, uni qurolsizlantirishga, ya'ni eng buyuk boyligi bo'lmish milliy qad-riyatlarini, tarixi va ma'naviyatidan judo qilishga urinadi".

Vatanimiz mustaqillikka erishganidan keyin ijtimoiy-siyosiy hayotimizda tub o'zgarishlar ro'y berdi, xalqimiz tabiati va dunyoqarashiga yot bo'lgan mustabidlik mafkurasi barham topdi. Prezidentimiz Islom Karimov ta'kidlaganidek, o'z umrini o'tab bo'lgan eski mafkura o'rnida yangi ijtimoiy munosabatlarni, xalqning asl maqsad-muddaolarini ifoda etuvchi ilg'or va bunyodkor mafkura shakllanmas ekan, jamiyatda g'oyaviy vakuum – bo'shliq yuzaga keladi. Bunday bo'shliq ilg'or, jamiyat taraqqiyoti uchun zarur g'oyalar bilan to'ldirilmasa, uni xalq hayoti uchun yot va begona bo'lgan mafkuraviy

ta'sirlar egallab olishi mumkin. Shuning uchun barkamol avlodni chetdan keladigan yot va zararli g'oyalarga qarshi tura oladigan, mafkuraviy immuniteti kuchli yoshlar etib tarbiyalash bugun har birimizning burchimizga aylanamog'i kerak.

Bizga ma'lumki, g'oyaviy bo'shliq eski tuzumdan yangi tuzumga o'tish jarayonida oldin hukmronlik qilib kelgan mafkura o'tmishga aylangach, taraqqiyot talabalariga mos ravishda uning o'rnini bosadigan ilg'or g'oyaviy tizimning hali shakllanmagan holatidir. Bunday sharoitda turli xil mafkuralar ushbu hududga o'z ta'sir doirasini o'tkazishga urinadi. Tabiatda ham, jamiyatda ham vakuum, bo'shliq bo'lishi mumkin bo'lmaganidek, mafkura sohasida ham bo'shliq vujudga kelishiga aslo yo'l qo'yib bo'lmaydi.

Darhaqiqat, "e'tibor berib qaraydigan bo'lsak, jamiyat hayotining barcha sohalarida savdo-sotiq munosabatlari ustuvor bo'lmoqda, "yemak va tomoshalar" shiori ostida insonlarda iste'molchilik ruhiyati avj oldirilayapti, "insonning hamyoni qayerda bo'lsa, uning qalbi ham o'sha yerda" degan halokatli g'oya singdirilmoqda. Molparastlik va xudbinlikning shu tariqa hammabop qadriyat sifatida tiqishtirilishi esa ma'naviyatni qashshoqlantirib, madaniy gegemoniya o'rnatish uchun qulay zamin yaratishi tabiiydir"[3].

Ayniqsa, butun dunyoda, jumladan, informatsiya olamida, globallashuv jarayoni kechayotgan hozirgi paytda, ya'ni lo'nda qilib aytganda, jahonning bir chekkasida sodir bo'layotgan voqealar va harakatlarning tez tarqalib ketayotganini hisobga olganda, bu masalaning ahamiyati va dolzarbligi yanada ortib bormoqda,[2] degan edi I.A.Karimov.

Mustaqillikni mustahkamlashning muhim shartlaridan biri bu g'oyaviy tarbiyani kuchaytirishdan iboratdir. Bu borada aholida yot va zararli g'oyalarga qarshi kurashish uchun mafkuraviy immunitetni shakllantirish zarur. Albatta, mafkuraviy immunitetni shakllantirish kishilar ongiga bir xil g'oyani zo'r berib tiqishtirish emas, balki odamlarga oq-qorani ajratish, zararli g'oyalarga qarshi hushyor va ogoh bo'lish xususiyatlarini tarbiyalash demakdir. Jamiyat, millat o'z g'oyasida mustahkam tura olsa, g'oyaviy tahdidlardan qo'rqmasa, bunday millatni yengish mumkin emas. Aksincha, jamiyat ichida g'oyaviy parokandalik, bo'linishlar bo'lsa dushmanlarga, ularning yot mafkuralariga yo'l ochib beradi. Bunday millatni yengish, mustamlaka qilish oson kechadi. Shuning uchun barqarorlik va xavfsizlik jamiyatning ongligiga, anglangan to'g'ri tushuncha va bilimlarga faol amal qilishga, fikriy, g'oyaviy birligiga, bular esa xavfsizlik ma'rifatiga tayanadi.

"Immunitet"-so'zining ma'nosi "O'zbekiston milliy ensiklopediyasida quyidagicha berilgan: (lotincha-biror narsadan xalos, ozod bo'lish, qutilish,-organizmning doimiy ichki barqarorligini saqlash, uning turli xususiyatlari va ta'siridan himoyalaniishi, qarshilik ko'rsatishi, rezistentligi.) "Falsafa qomusiy lug'atida"da -mafkuraviy immunitet-shaxs, ijtimoiy guruh, millat, jamiyatni turli zararli g'oyaviy ta'sirlardan himoya qilishga xizmat qiladigan g'oyaviy- nazariy qarashlar va qadriyatlar tizimi"[4], deyiladi.

Shunday qilib "Mafkuraviy immunitet - ma'naviy barkamol, irodasi baquvvat, iymoni butun shaxsni tarbiyalashda, har qanday reaksiyon, buzg'unchi

xarakterdagi g'oyaviy tashabbuslarga bardosh bera oladigan yoshlarni tarbiyalashda qo'l keladi"– deb ta'rif beriladi falsafiy qomusiy lug'atida. Immunitet, o'z navbatida odamni to'g'ri yo'ldan "ozish"dan, turli yo'llarga adashib, keyin pushaymon bo'lishlardan, baxtsizlikdan, millatni esa parokandalikdan, parchalanishlardan, sinfiy yoki mahalliy bo'linishlardan asrab qoladi. Demak, mafkuraviy immunitet – davlat va millatning ma'naviy birligi, ma'naviy sog'lomligini himoya qiluvchi g'oyaviy qalqon vazifasini bajaradi. Shuning uchun ham, Prezidentimiz I.Karimov "Farzandlarimiz yuragida ona-Vatanga, boy tariximizga, ota-bobolarimizning muqaddas diniga sog'lom munosabatni qaror toptirishimiz, ta'bir joiz bo'lsa, ularning mafkuraviy immunitetini kuchaytirishimiz zarur" ligi haqidagi fikrni alohida ta'kidlaganlar.

Xulosa qilib aytganda, mafkuraviy kurashlar kuchaygan bugungi kunda yoshlar qalbida ona-Vatanimizga, boy tariximizga, milliy qadriyatlarimizga, millatning o'lmas ruhi bo'lgan ona tilimizga, otabobolarimizdan meros muqaddas dinga sog'lom munosabatni qaror toptirishimiz, ularning mafkuraviy immunitetini shakllantirishimiz zarur. Zero, yurtboshimiz aytganlaridek, biror bir kasallikni davolashdan oldin inson organizmida avvalo unga qarshi immunitet hosil qilinadi. Biz ham yoshlarimiz qalbi va ongida zararli g'oyalarga qarshi mafkuraviy immunitetni shakllantira olsak, turli aldovlarga uchmaydigan, o'z yurti, Vatani va xalqi uchun fidoiy insonlarni tarbiyalay olamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch. –Toshkent: Ma'naviyat, 2008. - 112 b.

2. I.A.Karimov. Jamiyatimiz mafkurasi xalqni-xalq, millatni millat qilishga xizmat etsin.-T.: "O'zbekiston". 1998, 7-bet.

3. Abbosxo'jayev O, Umarova N., Qo'chqorov R. Mafkura poligonlaridagi olishuvlar. – Toshkent: Akademiya, 2007. – B. 48-49.

4. Xudoyberdiyev X. Mafkuraviy immunitet// Falsafa qomusiy lug'at. –T.: Sharq, 2004, 247-bet.

СОЦИАЛЬНО-ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ВОСПИТАНИЯ МОЛОДЕЖИ

Мелихонов Бахтиёрхон¹

¹Магистрант Института психологии и иностранных языков

Аннотация: Приводятся некоторые аргументы и их теоретическое обоснование для воспитания нашей молодежи в духе верности нашим национальным и общечеловеческим ценностям. Указаны факторы, необходимые для обучения молодых людей свободному мышлению, для помощи им в понимании смысла жизни, для развития самоконтроля и самоконтроля. Важность изучения наших национальных и религиозных ценностей, их сущности, их сохранения, бесценного наследия наших предков, внесших